

Impactanalyse netcongestie gemeente Olst-Wijhe

De mogelijkheden en onmogelijkheden in een context van netcongestie

17 april 2026

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
1.1 LANDELIJKE CONTEXT: WAT IS NETCONGESTIE?	4
1.2 LOKALE CONTEXT: WAT BETEKENT DAT VOOR OLST-WIJHE?	4
2. IMPACTANALYSE	9
2.1 OPZET IMPACTANALYSE	10
2.2 HUIDIGE SITUATIE	11
2.3 VOORUITBLIK NIEUW PRIORITERINGSKADER ACM	11
2.4 IMPACTANALYSE WONEN	13
2.5 IMPACTANALYSE MAATSCHAPPELIJK VASTGOED	18
2.6 IMPACTANALYSE BEDRIJVENTERREINEN	19
2.7 IMPACTANALYSE ENERGIETRANSITIE	21
2.8 IMPACTANALYSE MOBILITEIT	24
2.9 CONCLUSIE IMPACTANALYSE TOTAAL	26
3. OPLOSSINGEN EN HANDELINGSPERSPECTIEF	27
3.1 INLEIDING	28
3.2 VERGROTEN TRANSPORTCAPACITEIT	28
3.3 VERMINDEREN PIEKBELASTING	29
3.4 HANDELINGSPERSPECTIEF GEMEENTE OLST-WIJHE	29
3.5 FINANCIËLE EN PERSONELE ASPECTEN	31
3.6 CONCLUSIE	31
4. PLAN VAN AANPAK	32
4.1 INLEIDING	33
4.2 ACTIES PER THEMA	33
4.3 SAMENVATTING MOGELIJKE ACTIES	36

1. Inleiding

1.1 Landelijke context: wat is netcongestie?

Het volle stroomnet, oftewel netcongestie, is een landelijk vraagstuk. Het begon met problemen bij de 'invoeding' op het net van stroom van zonneparken op zonnige dagen. Dat was vervelend, maar beheersbaar. Daarna volgden problemen met de afname van stroom op piekmomenten, met name op koude dagen. Dat is moeilijker beheersbaar, een netbeheerder kan maar beperkt sturen op stroomgebruik. Een te grote piekvraag kan leiden tot overbelasting van het stroomnet, met stroomuitval tot gevolg. De netbeheerders proberen dit te voorkomen door de toekomstige stroomvraag te beperken.

De standaardmaatregel is een stop op nieuwe grootverbruik aansluitingen. Aanvragen voor stroomaansluitingen van meer dan 3 x 80 ampère komen op een wachtlijst. Dit kan gaan om een nieuwe fabriek, windmolen of laadplein voor auto's, maar ook om een nieuwe school, sporthal of appartementencomplex. Aanvragers op de wachtlijst kunnen worden aangesloten als er weer voldoende transportcapaciteit is, in principe in de volgorde van aanmelding. Over het algemeen is er pas weer capaciteit te verdelen wanneer het stroomnet is uitgebreid. Hier wordt hard aan gewerkt, maar dit kost jaren.

Definitie netcongestie

Netcongestie betekent dat de vraag naar of het aanbod van stroom op een specifiek moment groter is dan de hoeveelheid die het stroomnet tegelijkertijd kan transporteren

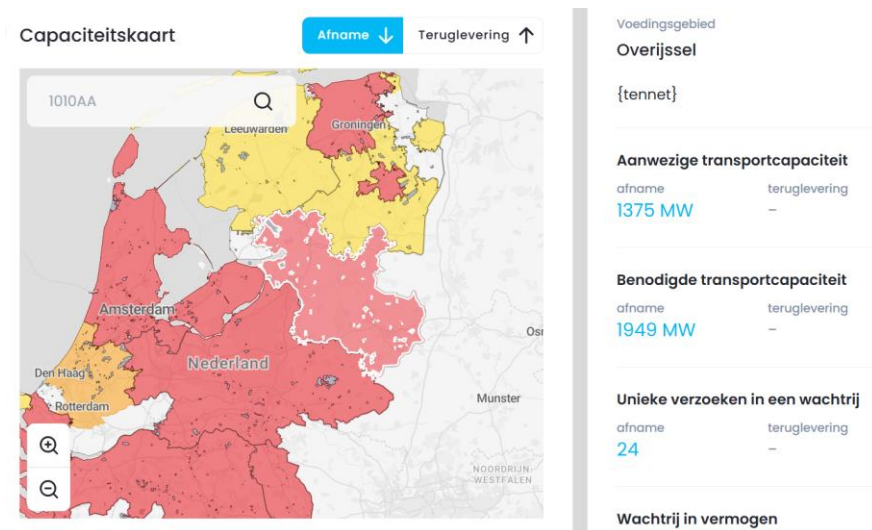
De verwachting is dat de stroomvraag in Nederland zodanig groeit dat transportcapaciteit ook in de toekomst schaars zal zijn. De oude tijden van onbeperkte aansluitmogelijkheden, met zoveel stroom als je wil, waar je wil en

wanneer je wil, komen waarschijnlijk niet terug. Dit betekent dat naast uitbreiding van het stroomnet ook andere maatregelen nodig zijn om de piekbelasting van het stroomnet te beperken, zowel voor de periode tot aan de netuitbreidingen als daarna.

Op de landelijke capaciteitskaart van Netbeheer Nederland is te zien waar voldoende transportcapaciteit is en waar tekorten optreden.

1.2 Lokale context: wat betekent dat voor Olst-Wijhe?

Bepalend voor de congestiesituatie in Olst-Wijhe is de schaarste op het hoogspanningsnet van TenneT. Voor heel Overijssel, inclusief Olst-Wijhe, geldt dat de gevraagde transportcapaciteit voor stroom hoger is dan de beschikbare transportcapaciteit op het hoogspanningsnet, zowel voor de afname als voor de teruglevering (invoeding) van stroom. Figuur 1 geeft de congestiesituatie weer voor de afname van stroom.

Figuur 1 Capaciteitskaart TenneT Overijssel

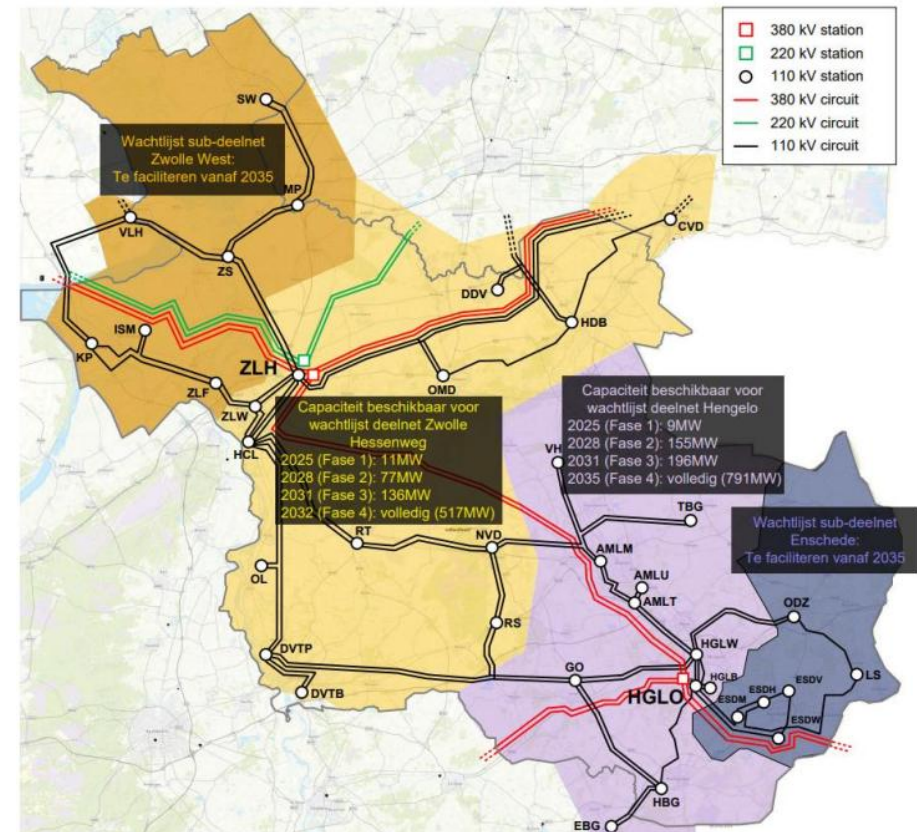
Netcongestie TenneT

Hoogspanning

Sinds 2023 is er daarom een wachtrij voor nieuwe grootverbruik aansluitingen. TenneT geeft aan dat voor het vergroten van de afnamecapaciteit voor Olst-Wijhe het deelnet Zwolle Hessenweg bepalend is. Deze zou op basis van het congestieonderzoek 2025 naar verwachting klaar zijn in 2032. Zie ook onderstaande passage en figuur 2 uit het congestieonderzoek Overijssel van TenneT:

'De voorziene transportschaarste in deelnet Zwolle Hessenweg ontstaat op de 220/110kV-koppeltransformatoren van station Zwolle Hessenweg. In dit deelnet is tot en met 2027 11MW beschikbaar voor het faciliteren van de wachtrij (fase 1 - Figuur 1). Met het plaatsen van een vierde 220/110kV-koppeltransformator is er vanaf 2028 naar verwachting in totaal 77MW beschikbaar (fase 2). Verdere netuitbreidingen resulteren naar verwachting in de beschikbaarheid van totaal 136MW voor het faciliteren van de wachtrij in 2031 (fase 3). Door de inbedrijfname van 380/110kV-station Zwolle Berkummerbroekweg en het overzetten van een deel van het bestaande 110kV-netwerk hierop is de congestie naar verwachting in 2032 opgelost (fase 4).' (TenneT, Congestieonderzoek Overijssel, 2025, p.2)

Desgevraagd gaf TenneT aan dat de grote capaciteitsprong in 2032 plaatsvindt (fase 4). De uitbreidingen van 2028 en 2031 zijn vooral bedoeld om de groei van stroomgebruik binnen bestaande aansluitingen op te vangen.

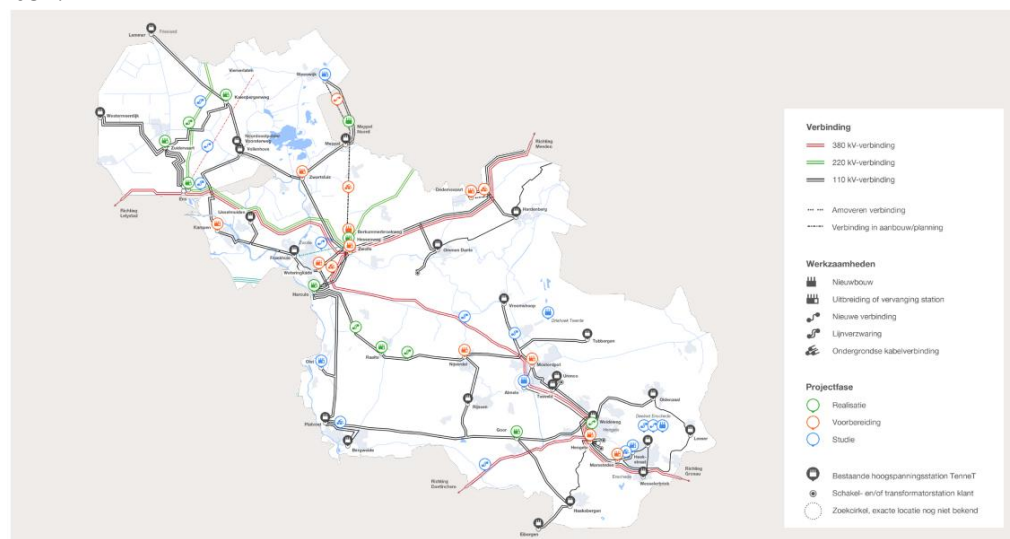

Figuur 2 Resultaten van het congestieonderzoek voor het 110kV-net van het congestiegebied. Deelnet Zwolle Hessenweg is aangegeven in geel (TenneT, Congestieonderzoek Overijssel, 2025, p.4)

Echter blijkt op basis van het nieuwe ontwerp investeringsplan van TenneT dat de hiervoor genoemde projecten vertraging oplopen. TenneT heeft aangegeven dat bovenstaande projecten naar verwachting tussen 2034 en 2036 gereed zijn. 2034 achten ze als realistisch. Dit jaartal nemen we daarom als jaartal in deze rapportage als uitgangspunt voor het gereed zijn van de werkzaamheden van TenneT (hoogspanning netwerk) voor gemeente Olst-Wijhe.

Wellicht kan met de gefaseerde uitbreidingen een deel van de wachtlijst worden weggewerkt. Dit is echter lastig te voorspellen. Veel aanvragers op de huidige wachtlijst zijn batterijbedrijven. Bij de inzet van de batterij als congestieverzacher krijgen deze de hoogste prioriteit voor een aansluiting. Of de batterijbedrijven de aangevraagde capaciteit daadwerkelijk zullen afnemen, hangt af van de marktomstandigheden. Deze zijn op voorhand niet in te schatten. In het verlengde daarvan kunnen we ook niet inschatten hoeveel capaciteit er eventueel overschiet voor andere partijen op de wachtlijst.

In overleg met de opdrachtgever hebben we voor deze impactanalyse gekozen voor een conservatieve benadering. We gaan ervanuit dat de extra vermogens in 2028 en 2031 onvoldoende zijn om aan de volledige capaciteitsvraag te voldoen en dat de huidige capaciteitsschaarste pas beëindigd wordt met de ingebruikname van het nieuwe TenneT-station Zwolle Berkummerbroekweg in 2034.

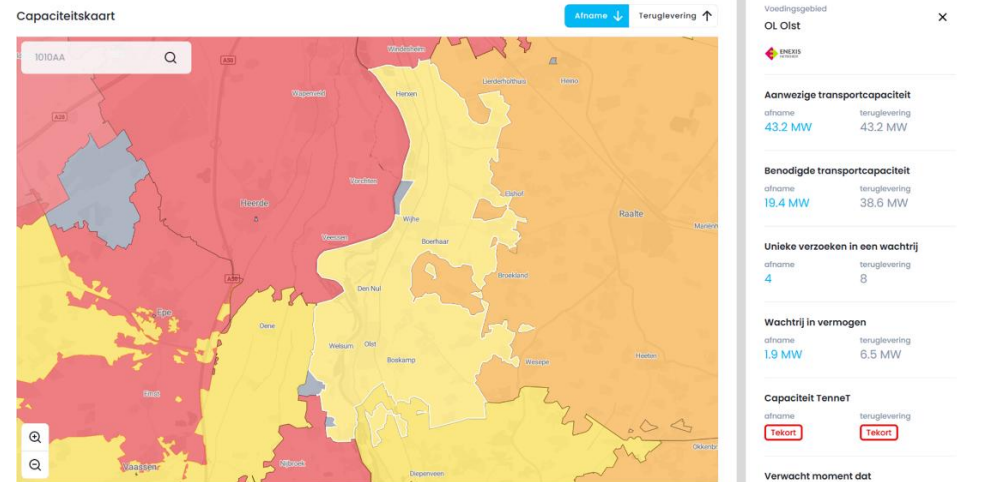
Figuur 3 De plannen in Overijssel van TenneT (Ontwerp investeringsplan 2026 Net op land – Consultatiedocument, p. 78)

Netcongestie Enexis

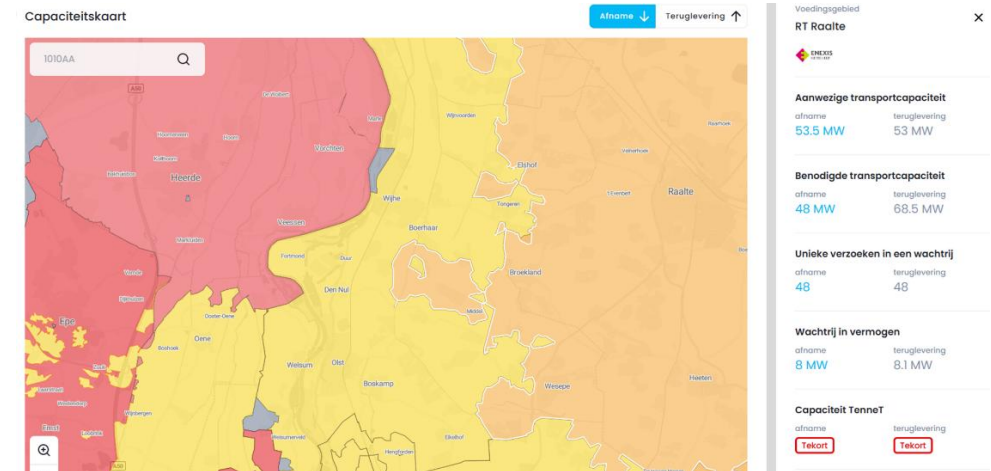
Middenspanning

Regionale netbeheerder Enexis bedient Olt-Wijhe vanuit twee voedingsgebieden. Het grootste deel van de gemeente maakt gebruik van voedingsgebied Olt (figuur 4), een kleiner stuk valt onder voedingsgebied Raalte (figuur 5). Op bijgaande kaarten is voor beide voedingsgebieden de congestiesituatie te zien voor de afname van stroom. Hierbij valt op dat de krapte op het onderstation Raalte (oranje) groter is dan op het onderstation Olt (geel). Voor teruglevering geldt hetzelfde. Dit komt o.a. omdat Enexis vrij recent het middenspanningsnetwerk Olt heeft uitgebreid. Bij autonome groei van de elektriciteit behoefte of als TenneT niet tijdig uitbreidt, kunnen echter opnieuw knelpunt ontstaan.

Enexis heeft daarom 3 nieuw te bouwen stations op de planning staan om het middenspanningsnetwerk uit te breiden. Het gaat hierbij om 2 transportverdeelstations waarvoor ongeveer een perceel van 360 m2 nodig is, en een regelstation met 2 transformatoren waar een perceel van ongeveer 1500m2 voor nodig is. De zoekcirkels voor deze percelen bevinden zich in de buurt van Olt en Den Nul. De zoekcirkel voor het Regelstation in de buurt van Wesepe. Uitvoeringsstart van het regelstation staat gepland na 2035. Voor de transportverdeelstations in Den Nul staat 2026 en in Olt staat 2028 voor de uitvoeringsstart. Dit is een voorlopige planning, de planning en het type station kan wijzigen. Voor het oplossen van congestie op middenspanning zijn wij afhankelijk van de uitbreidingen op hoogspanningsstations door TenneT. Enexis streeft ernaar de middenspanningsstations gereed te hebben voordat de hoogspanningsstations van TenneT uitgebreid zijn in 2034. Op deze manier zou de congestie op middenspanning opgelost zijn zodra de hoogspanningsstations gereed zijn.

Figuur 4 Capaciteitskaart Enexis voedingsgebied Olt

Figuur 5 Capaciteitskaart Enexis voedingsgebied Raalte

Laagspanning

Het laagspanningsnet van Enexis, de elektriciteitshuisjes en kabels in de wijken, wordt de komende 15 jaar via de stapsgewijze 'Buurtaanpak' verzaamd. (Enexis, Buurtaanpak 2025) Eventuele tussentijdse knelpunten en storingen in het laagspanningsnetwerk kunnen relatief snel worden verholpen. In onderstaand figuur zijn de plannings van de projecten in Olst-Wijhe hiervan opgenomen. Ons advies is om samen met Enexis op te trekken en gemeentelijke plannen en projecten (Uitvoering Omgevingsvisie, Prioriteringslijst, beheer en uitvoering, etc.) af te stemmen op deze buurtaanpak.

Olst-Wijhe	Boerhaar Kern	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Boskamp Kern	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Buitengebied Boerhaar	6 tot 10 jaar
Olst-Wijhe	Buitengebied Boskamp	6 tot 10 jaar
Olst-Wijhe	Buitengebied Den Nul	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Buitengebied Olst	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Buitengebied Wesepe	6 tot 10 jaar
Olst-Wijhe	Buitengebied Wijhe	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Den Nul Kern	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Eikelhof	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Elshof	3 tot 5 jaar
Olst-Wijhe	Herxen	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Kortrick en Zonnekamp	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Krijtenberg en Noorder Koeslag	6 tot 10 jaar
Olst-Wijhe	Middel	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Olst Centrum-Oost	3 tot 5 jaar
Olst-Wijhe	Olst Centrum-West	6 tot 10 jaar
Olst-Wijhe	Peperkamp en De Enk	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Stationswijk en Industrierweg	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Welsum	6 tot 10 jaar
Olst-Wijhe	Wesepe Kern	11 jaar en langer
Olst-Wijhe	Wijhe Centrum	6 tot 10 jaar

Figuur 6 Planning projecten Buurtaanpak Enexis Olst-Wijhe (Enexis, Buurtaanpak 2025, p. 37)

Conclusie

Voor de oplossing van de netcapaciteit in Olst-Wijhe is de capaciteitschaarste op het bovenliggende hoogspanningsnet van TenneT maatgevend qua planning. Dit duurt naar verwachting tot 2034.

2. Impactanalyse

2.1 Opzet impactanalyse

Afbakening

De gemeente Olst-Wijhe wil inzicht in de gevolgen van netcongestie voor de gemeentelijke plannen en projecten en een handelingsperspectief voor de aanpak van netcongestie. We hebben onderzocht wat de huidige beperkingen van de netbeheerders voor nieuwe stroomaansluitingen betekenen voor de ruimtelijke doelstellingen en activiteiten van de gemeente Olst-Wijhe tot 2032. Concreet hebben we daarbij de volgende zaken meegenomen:

- *Prioriteringslijst gemeente Olst-Wijhe*
De focus van de impactanalyse en het plan van aanpak is gericht op deze prioriteringslijst van de gemeente. Dit is een overzicht van lopende en aankomende ruimtelijke projecten, voorzien van een prioritering.
- *De meest relevante elementen uit de Omgevingsvisie*
De Omgevingsvisie is recent vastgesteld en daarmee een actuele lange termijnvisie op de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente. Een aantal zaken daarin zijn afhankelijk van voldoende netcapaciteit.
- *De meest relevante mobiliteitsontwikkelingen*
De laadvisie elektrisch vervoer uit 2021 bevat het beleid voor laadpalen en het uitvoeringsplan in de gemeente.
- *De meest relevante energieprojecten*
Er zijn voornemens, plannen en projecten zon, wind en warmte. Daarnaast is, in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma en de dijkversterkingsoperatie, naar alle waarschijnlijkheid tijdelijk laadplein nodig voor de werkzaamheden.

Leeswijzer en werkwijze

Omdat de spelregels voor netcongestie waarschijnlijk per 1 januari 2026 gaan veranderen, hebben we ook een inschatting gemaakt van de mogelijke nieuwe situatie. Bovenstaande plannen en projecten hebben we in dit hoofdstuk ingedeeld per thema met een hoge transportvraag voor stroom:

- Nieuwbouw van woningen
- Maatschappelijk / gemeentelijk vastgoed
- Bedrijventerreinen
- Energietransitie
- Mobiliteit en logistiek

Netcongestie is een vrij nieuw probleem. De situatie is onoverzichtelijk, duidelijkheid over wat wel en niet kan ontbreekt. De meeste collega's bij de gemeente kennen het begrip uit het nieuws, maar hebben er in hun werk nog niet of nauwelijks mee te maken gehad. Dit maakt dat een uitvraag in de vorm van een enquête per mail niet werkt. Om betrouwbare informatie te krijgen is persoonlijk contact onontbeerlijk. We hebben de dataverzameling dan ook interactief vormgegeven met twee integrale werksessies. Dit heeft als positief neveneffect dat het urgentiebesef breed in de organisatie doordringt en dat de samenhang tussen de beleidsvelden duidelijk en concreet wordt.

Stoplichtenmodel

Per (deel)thema geven we het impactniveau van netcongestie aan met een kleur, zoals hieronder toegelicht.

Kleur	Betekenis
	Netcongestie heeft geen tot lage impact. In principe kan de activiteit doorgaan. Mogelijk zijn beperkte mitigerende maatregelen nodig.
	Netcongestie heeft middelhoge impact. Het is onzeker of de activiteit kan doorgaan. Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk.
	Netcongestie heeft hoge impact. De activiteit kan niet doorgaan, tenzij de stroomvoorziening (deels) onafhankelijk van het netwerk kan worden vormgegeven.

2.2 Huidige situatie

In Olst-Wijhe geldt op dit moment een wachtlijst voor nieuwe grootverbruik aansluitingen. Dit zijn aansluitingen groter dan 3 x 80 ampère, bijvoorbeeld voor een bedrijf, school of laadplein. Nieuwe kleinverbruik aansluitingen, bijvoorbeeld voor een huis of een laadpaal, en uitbreidingen van bestaande kleinverbruik aansluitingen zijn nog verkrijgbaar bij netbeheerder Enexis.

Voor woongebouwen maken netbeheerders een uitzondering op de regel. Als deze een grootverbruik aansluiting nodig hebben, vallen ze in de categorie 'maatwerk' en kunnen ze onder voorwaarden wel stroom krijgen. Dit geldt alleen voor de woonfunctie, de daarmee verbonden installaties en eventuele kleine andere functies. Als een gebouw naast wonen meerdere grootschalige functies heeft, zoals kantoor, school of supermarkt, krijgt het geen aansluiting.

Wat kan er nu wel/niet meer?

 Nog steeds ruimte voor	 Geen ruimte voor	 Maatwerk
<ul style="list-style-type: none">Nieuwe kleinverbruik aansluitingen (<3x80 Ampère)Kleinverbruik: 1-50 woningen, 1-3 laadpalen op 1 aansluitingEen kleine schoolEen buurtwinkel	<ul style="list-style-type: none">Nieuwe grootverbruik aansluitingen (> 3x80 Ampère, ~55 kW) voor bedrijven, scholen, ziekenhuizen, (snel-) laadvoorzieningenUitbreiding capaciteit bestaande grootverbruikersGrootschalig duurzame opwekGrote warmtepompen t.b.v. verduurzamen bestaande bouw	Grootverbruik voor een grootschalig wooncomplex, t.b.v. WKO, klimaatinstallatie, liften, etc. Dit is mogelijk als het gebouw alleen een woonfunctie heeft, en/of slechts een beperkte andere functie, zoals een huisartsenpost of een kleine winkel. Bij een andere functie die meer stroom nodig heeft dan 3x80 A (grootverbruik), is aansluiting sowieso niet mogelijk.

Figuur 7 Wat op dit moment wel en niet meer kan. Naar 'Factsheet netcongestie gemeente Enschede'

2.3 Vooruitblik nieuw prioriteringskader ACM

Vanaf 1 januari 2026 veranderen de spelregels voor netcongestie. Omdat de gevolgen groot kunnen zijn, lichten we de achtergronden uitgebreid toe.

Netbeheerders zijn verplicht om iedereen die daarom vraagt een aansluiting op het stroomnet te geven. Bij netcongestie zijn ze echter niet verplicht om ook stroomtransport naar die aansluitingen te verzorgen. In congestiegebieden komen grootverbruik aanvragen voor transportcapaciteit op een wachtlijst. Aansluitingen voor kleinverbruik en grote aansluitingen voor woningbouw worden nog wel toegekend.

Tot voor kort gold het 'first come, first served' principe: wie het eerst aanvraagt, krijgt als eerste toegang tot nieuwe netcapaciteit. Dit leidde tot situaties waarin maatschappelijke functies, zoals een brandweerkazerne of school, achteraan op de lijst moesten aansluiten. Daarom stelde toezichthouder ACM in 2024 een prioriteringskader op. Netbeheerders moeten sindsdien beschikbare capaciteit verdelen op basis van het prioriteringskader.

Het prioriteringskader onderscheidt drie categorieën:

1. **Congestieverzachtters** – zoals grote batterijen die het net ontlasten.
2. **Veiligheid** – bijvoorbeeld brandweer, acute zorg en waterbeheer.
3. **Basisbehoeften** – zoals onderwijs, openbaar vervoer, warmtevoorziening, gasnetten en woningbouw.

Let op: het kader zorgt niet voor méér netcapaciteit, maar bepaalt hoe de schaarse capaciteit wordt verdeeld. Netbeheerders reserveren daarnaast momenteel nog ruimte voor kleinverbruik, zodat woningen nog kunnen worden aangesloten.

In maart 2025 oordeelde het College van Beroep voor het bedrijfsleven dat het prioriteringskader onvoldoende is onderbouwd. Het kader werd vernietigd, met een tijdelijke voorziening tot 1 januari 2026. De ACM heeft op 26 juni 2025 een

nieuw ontwerpbesluit gepubliceerd, waarin de drie categorieën behouden blijven, maar ook uitgebreid zijn met meer functies en subfuncties.

Belangrijke wijzigingen in het nieuwe voorstel:

- Meer (sub)functies binnen de categorieën (2) veiligheid en (3) basisbehoeften;
- Meer eisen voor bewijsstukken bij aanvragen;
- Plintvoorzieningen vallen onder woningbouw als ze functioneel verbonden zijn;
- Collectieve woonvormen, zoals AZC's en studentenflats, krijgen geen aansluitbeperking;
- Aanvragen voor nieuwbouw mogen eerder worden ingediend; een omgevingsvergunning of huisnummerbesluit is niet langer vereist.

Netbeheerders concluderen dat ze naast het nieuwe ACM prioriteringskader geen aparte reserveringen meer mogen aanhouden voor kleinverbruik of woningen. Volgens belangenorganisatie Netbeheer Nederland is het onderscheid tussen klein- en grootverbruik in congestiegebieden niet langer logisch.

“Gezien de volledige afweziging van KV [kleinverbruik] en GV [grootverbruik] in het nieuwe prioriteringskader, is onderscheid maken tussen KV en GV in congestiegebieden niet meer logisch. Dit zou betekenen dat, in lijn met het nieuwe prioriteringskader, transportverzoeken voor KV en GV naar de wachtlijst gaan en capaciteit op basis van het prioriteringskader wordt toegekend.”¹

¹ [Zienswijze NBNL Ontwerpbesluit prioriteringsruimte transportverzoeken 2025 | Netbeheer Nederland](#), p. 5

Dit betekent:

- Eén gezamenlijke wachtlijst voor alle nieuwe transportaanvragen;
- Capaciteit wordt verdeeld op basis van het prioriteringskader, ongeacht verbruiksniveau;
- De huidige reservering voor kleinverbruik vervalt, wat gevolgen kan hebben voor woningbouw en andere projecten met een kleinverbruikaansluiting.

Voor deze wijzigingen in de reserveringssystematiek van de netbeheerders is een overgangperiode aangekondigd, geldend vanaf 1 januari tot 1 juli 2026. Daarna wordt de huidige reserverings- en wachtlijstsystematiek afgebouwd, tot 1 januari 2027. Wat daar precies voor in de plaats komt, wordt besproken tussen het Rijk, Netbeheer Nederland en de ACM. Zie ook de [Kamerbrief](#) van de Minister van Klimaat en Groene Groei van 6 oktober 2025 (bijlage 3, pagina 5).

In dit rapport schetsen we de impact op de plannen van gemeente Olst-Wijhe in twee scenario's:

1. Onder de huidige regels (tot en met 30 juni 2026);
2. Onder de nieuwe regels (vanaf 1 juli 2026).

Voor het tweede scenario hanteren we de volgende aannames:

- De overgangperiode van 1 januari tot 1 juli wijkt niet hoofdzakelijk af van de huidige reserverings- en wachtlijstsystematiek;
- Het nieuwe prioriteringskader wijkt niet substantieel af van het ontwerpbesluit van 26 juni;
- Netcapaciteit wordt verdeeld volgens dit kader;

- Gereserveerde ruimte gaat naar prioritaire partijen op de wachtlijst;
- Bestaande aanvragen op de wachtlijst krijgen voorrang op nieuwe;
- Ook na 1 juli blijft de vraag naar netcapaciteit groter dan het aanbod.

2.4 Impactanalyse wonen

Woningbouwprojecten die kunnen volstaan met een of meerdere kleinverbruik aansluitingen, hebben in de huidige situatie niet te maken met de negatieve gevolgen van netcongestie. Ongeacht het aantal kleinverbruik aansluitingen. Woningbouwprojecten die een grootverbruik aansluiting nodig hebben, bijvoorbeeld hoogbouw of een gebouw met gemengde functies, hebben wel te maken met beperkingen van netcongestie. Zij vallen in de categorie maatwerk.

De woningbouwplannen en-projecten van Olst-Wijhe staan (naast andere ruimtelijke projecten) beschreven in de Prioriteringslijst. Verspreid over verschillende locaties in de gemeente worden diverse projecten ontwikkeld voor in totaal circa 1180 woningen richting 2034. Daarnaast zijn er nog een drietal locaties in beeld, die nog niet op de lijst staan met een omvang van in totaal circa 54 woningen. Tevens wordt nog verkend of in Wijhe-Noord, Olst-Oost en in Wesepe meer woningen te realiseren zijn voor de langere termijn, na 2034. In de Omgevingsvisie heeft Olst-Wijhe de ambitie geformuleerd om toe te groeien naar 21.000 inwoners in 2050 en na het programma Focus op Wonen (met een dubbele bouwproductie ten opzichte van de lokale vraag) in een lager tempo door te bouwen. De geformuleerde ambitie in de Omgevingsvisie voor woningbouw is lokaal met een kleine plus. Uitgaande van een lokale vraag van tzt. ca 65 woningen per jaar, doen we de aanname met een aantal van 80 per jaar inclusief de plus. Dit betekent dat er tussen 2034 en 2050 nog tussen de 1200 en 1600 woningen gerealiseerd moeten worden. Hiervan betreft dit circa 90% nieuwbouw en 10% transformatie van bestaande woningvoorraad.

De woningbouwplannen in Olst-Wijhe bestaan grotendeels uit grondgebonden woningen, maar er zijn ook aanzienlijk wat appartementen voorzien. Dit zijn echter relatief kleinschalige appartementencomplexen. Daarom gaat het in 99% procent van de gevallen om een kleinverbruik aansluiting. Voor de grondgebonden woningen en appartementengebouwen tot zo'n 50 woningen geldt dat een kleinverbruik aansluiting over het algemeen volstaat, al dan niet met enkele eenvoudige technische maatregelen ter vermindering van piekbelasting. Onder de huidige regels is hiervoor een aansluiting te krijgen, vanuit de capaciteitsreservering die netbeheerders aanhouden voor woningbouw. Deze projecten zijn daarom aangemerkt als groen.

Onder de nieuwe spelregels kunnen netbeheerders naar verwachting niet langer een capaciteitsreservering aanhouden voor kleinverbruik en woningen, en wordt bij transportaanvragen geen onderscheid tussen groot- en kleinverbruik meer gemaakt. Of een kleiner woningbouwproject dan een aansluiting kan krijgen is onzeker. Dit hangt af van de beschikbare netcapaciteit voor prioritaire categorie 3 van de ACM-ladder. Kleinere woningbouwprojecten merken we in de nieuwe situatie daarom aan als oranje.

Voor appartementencomplexen van meer dan 50 woningen is meestal een grootverbruik aansluiting nodig. Als het alleen om woningbouw gaat, is er vaak met maatwerk momenteel nog een aansluiting te krijgen. Het is aan de netbeheerder om dit te beoordelen, een aansluiting is niet vanzelfsprekend. De impact van het nieuwe prioriteringskader op dit soort projecten is onzeker. Daarom wordt deze categorie zowel nu als voor de nieuwe situatie als oranje aangemerkt.

Appartementencomplexen waar ook andere functies in hetzelfde gebouw komen, krijgen onder de huidige voorwaarden geen aansluiting. Dit is ongeacht of de netbeheerder capaciteit heeft gereserveerd voor de woningen in het project. Bij het gros van de projecten in Olst-Wijhe is hier geen sprake van, met uitzondering van het project Holsthoek in Den Nul. Bij dit project wordt

overwogen om de bestaande buurthuisfunctie te integreren dan wel nieuw te bouwen in dit kleinschalige woningbouwproject. We markeren dit project als woningbouwproject oranje. Als er gekozen wordt om inderdaad een buurthuisfunctie te integreren wordt deze rood. (zie figuur 9) In het nieuwe prioriteringskader van de ACM doen kleinschalige, onlosmakelijk met de woonfunctie verbonden activiteiten geen afbreuk aan de prioritaire status van het woongebouw. Daarom is deze categorie als oranje aangemerkt.

Ten slotte is er een nog een aantal projecten dat voorzien is, maar die in dit stadium nog niet ver genoeg uitgewerkt is. Dat gaat om de mogelijke extra woningen in Wijhe-Noord en woningen op basis van de Omgevingsvisie. Deze zullen naar verwachting na 2032 gerealiseerd worden, wanneer uitbreiding van de netcapaciteit in zicht is. Daarom is deze categorie als groen aangemerkt.

In figuur 8 is de impact op woningbouwplannen samenvattend weergegeven in 3 categorieën. Ten eerste de woningbouwprojecten van de Prioriteringslijst. Ten tweede een aantal woningbouwprojecten voor de korte termijn, die nog niet op de prioriteringslijst staan. En ten slotte de woningbouwopgave op langere termijn tot circa 2050, op basis van de Omgevingsvisie.

#	Project	Fase	Kenmerken tav energie	Huidige spelregels	Nieuwe spelregels
1	Wengelerhoek	Definitie (Realisatie Q4 2026)	Grondgebonden		Onzeker tot 2034
2	Wijhe-Noord (excl ruimere mogelijkheden zie onderaan tabel)	Definitie	Mogelijk netbewust bouwen een optie		Onzeker tot 2034
3	Raalterweg 48-50 Wesepe (MEKO terrein)	Realisatie	Deels appartementen		
4	Olstergaard	Realisatie	Grondgebonden		
5	Meesterkwartier	Ontwerp	Grondgebonden		Onzeker tot 2034

In Figuur 9 zijn alle woningbouwprojecten opgenomen van de Prioriteringslijst.

Plan/project	Aantal woningen	Huidige spelregels	Nieuwe spelregels
Woningbouwprojecten prioriteitenlijst scope 2032	1180	Exclusief Holsthoek Den Nul (rood)	Onzeker tot 2034
Woningbouwprojecten niet op prioriteitenlijst scope 2034	54		Onzeker tot 2034
Woningbouwambitie Omgevingsvisie na 2034 (inschatting). Scope 2050	1200-1600 over 16 jaar		

Figuur 8 Samenvatting impact netcongestie op de woningbouwplannen en -projecten in Olst-Wijhe

6	Schoollocatie Klimboom (Boskamp)	Realisatie	Grondgebonden		
7	Schoollocatie St Jozef/gebiedsontwikkeling Stationsweg	Ontwerp	Combinatie grondgebonden en appartementen		Onzeker tot 2034
8	Schoollocatie Matzer	Ontwerp	Combinatie grondgebonden en appartementen		Onzeker tot 2034
9	Schoollocatie Bongerd/El Dorado (Boerhaar)	Initiatief	Grondgebonden		Onzeker tot 2034
12	Olstergaard/Flexwoningen Vink	Gereed	Flexwoningen		
13	Schoollocatie Aloysius (Boskamp)	Definitie	Deels woonzorg		Onzeker tot 2034
14	Woonwagenstandplaats Hooiberglaan	Ontwerp (realisatie 2026)	Warmte/elektra is voorzien		
15	Kleistraat 67	Ontwerp	Grondgebonden		Onzeker tot 2034
16	Olst-Zuid (toekomstige GREX)	Definitie	Combinatie grondgebonden en appartementen		Onzeker tot 2034
17	Abersonterrein	Realisatie	Grondgebonden		
18	Van Essen terrein	Gereed	Grondgebonden		
19	Schoollocatie Peperhof/de Wijhe	Definitie	Grondgebonden		Onzeker tot 2034
20	Schoollocatie Tellegen	Ontwerp/Realisatie	Deels appartementen		
21	Ds.E.Kreikenlaan/Scholtensweg Wesepe	Realisatie	Grondgebonden		
22	Welzorgsum	Gereed	Grondgebonden		
23	Van Bavelgem Boskamp I	Gereed	Grondgebonden		
24	Zandhuisweg/Dolskamp	Ontwerp	Grondgebonden		Onzeker tot 2034

27	Hof van Polletje (voormalige werkplaats SW)	Ontwerp	Appartementen		Onzeker tot 2034
28	Schoollocatie Holsthoek Den Nul	Initiatief	Grondgebonden		Indien buurthuisfunctie wordt toegevoegd: rood
31	EFG	Initiatief	Woonzorg appartementen		Onzeker tot 2034
32	Welsum Erveeweg	Initiatief	Grondgebonden		Onzeker tot 2034
33	Voormalige horeca Ripperda Den Nul	Ontwerp	Grondgebonden		Onzeker tot 2034

Figuur 9 Alle woningbouwplannen en projecten van de prioriteringslijst irt netcongestie

Kanttekeningen

Beleid en regels van netbeheerders voor het aansluiten van nieuwbouw, en de toepassing daarvan, zijn dynamisch. Dit bemoeilijkt de impactanalyse. We noemden al de aankomende wijziging van het ACM prioriteringskader. Andere voorbeelden:

- In Apeldoorn heeft netbeheerder Liander onvoldoende transportcapaciteit beschikbaar voor een nieuwbouwwijk met enkel grondgebonden woningen. Ondanks dat netbeheerders tot nu toe geen beperkingen hebben voor kleinverbruik aansluitingen en deze woningen onderdeel waren van de capaciteitsprognose van de netbeheerder. Liander stelt 10 ampère per woning beschikbaar in plaats van de gebruikelijke 3 x 25 ampère.
- De congestiesituatie kan (tijdelijk) verbeteren of verslechteren. Als een grote grootverbruiker een deel van zijn capaciteit ter beschikking stelt aan de netbeheerder ('congestiemanagement'), kan in theorie een deel van de wachtlijst worden weggewerkt. Tot nu toe is dit nog niet voorgekomen. Andersom kan de netbeheerder ook besluiten tot aanvullende beperkingen, als de voorspelde netbelasting te hoog oploopt.

Beschouw deze impactanalyse dus als een momentopname, met veel onzekerheden.

2.5 Impactanalyse maatschappelijk vastgoed

Onder maatschappelijk vastgoed verstaan we het vastgoed voor publieke doeleinden dat in bezit is van de gemeente Olst-Wijhe, zoals scholen, wijkgebouwen en sportaccommodaties. We onderscheiden twee categorieën: renovatie cq verduurzaming en nieuwbouw. Nieuwbouw moet gasloos. Dit betekent dat het stroomverbruik hoger is dan voor maatschappelijk vastgoed op aardgas, voornamelijk voor verwarming en klimaatregeling. Bij scholen zit de vermogensvraag gemiddeld rond de grens van klein- en grootverbruik, afhankelijk van het ontwerp en de omvang van het gebouw.

Onder de huidige regels is het raadzaam om projecten te realiseren op een kleinverbruik aansluiting, omdat hier geen wachtlijst voor is. Of dit mogelijk is hangt af van het ontwerp en de omvang van het gebouw. Op basis van de eerdergenoemde aannames schatten we in dat vanaf 1 juli het onderscheid tussen groot- en kleinverbruik niet meer relevant is. De kans op een aansluiting wordt dan bepaald door de beschikbare netcapaciteit en de plaats van het project op de wachtlijst. Aansluitingen voor de functies zorg en onderwijs hebben voorrang in het prioriteringskader van de ACM. Of deze prioritering daadwerkelijk leidt tot toekenning van een aansluiting hangt af van de hoeveelheid en omvang van de aanvragen in verhouding tot de beschikbare netcapaciteit. Dat is op dit moment niet te voorspellen.

In Olst-Wijhe zijn op het vlak van maatschappelijk vastgoed een beperkt aantal plannen. Het gaat om twee kindcentra die al in een vergeand stadium zijn.

#	Project	Plan	Huidige spelregels	Nieuwe spelregels
25	Kindcentrum Olst bijna gereed kleinverbruik	Nieuwbouw		Transportovereenkomst getekend
26	Kindcentrum Wijhe	Nieuwbouw		Transportovereenkomst getekend

Figuur 10 Impactanalyse maatschappelijk vastgoed

2.6 Impactanalyse bedrijventerreinen

Netbeheerder Enexis geeft op dit moment in Olst-Wijhe geen grootverbruik aansluitingen uit. Aanvragers komen op een wachtlijst. Alle aansluitingen boven 3 x 80 ampère vallen in de categorie grootverbruik. Een bedrijf dat een piekvermogen nodig heeft van meer dan 3 x 80 ampère wordt een grootzakelijke energiekland genoemd, bedrijven die onder deze grens zitten kleinzakelijke energieklandten. Voorbeelden van grootzakelijke klandten zijn fabrieken, ziekenhuizen en datacenters, maar ook supermarkten en kantoren.

Bedrijven op bedrijventerreinen zijn meestal een grootzakelijke klandt. Ook als het logistieke bedrijven zijn zonder zware productiemachines. Grote stroomgebruikers zijn bijvoorbeeld de klimaatregeling en laadfaciliteiten voor heftrucks of vrachtwagens. Zonnepanelen op het dak kunnen helpen om de stroompiek te dempen in de zomer, maar niet in de winter. Voor het zonnedak zelf is meestal ook een grootverbruik aansluiting nodig voor terug levering aan het net op zonnige dagen.

In onze impactanalyse gaan we er dan ook van uit dat grotere kavels op bedrijventerreinen alleen uitgegeven kunnen worden als een grootverbruik aansluiting voor stroom beschikbaar is. Het is relevant te benoemen dat in tegenstelling tot de woningbouw voor bedrijven nog wel nieuwe gasaansluitingen kunnen worden aangevraagd, mits grootzakelijk (> 40m³ per uur). Dit is in de praktijk geen oplossing voor netcongestie, omdat bedrijven met een grootzakelijke gasaansluiting vrijwel altijd ook een grootzakelijke stroomaansluiting nodig hebben.

Nieuwe bedrijventerreinen

Olst-Wijhe heeft een tweetal bedrijventerreinprojecten in een vergaand stadium. Deze hebben al grotendeels de benodigde aansluitingen of deze worden momenteel aangevraagd. Het advies is dit zo snel mogelijk te doen. De

gemeente geeft aan de voor het bedrijventerrein Meente-Noord met name kleinverbruik aansluitingen nodig zijn. Daarom kleurt deze groen. Deze 2 terreinen samen nemen we mee in de impactanalyse.

Vanwege de doorgaans grote stroomvraag en omdat bedrijven in het ACM-kader geen prioriteit krijgen, categoriseren we nieuwe bedrijventerreinprojecten standaard als rood. Uitzonderingen maken we voor projecten die gericht zijn op kleinere bedrijven die kunnen volstaan met een kleinverbruik aansluiting, bijvoorbeeld een bedrijfsverzamelgebouw of een opslagloods. Onder het huidige beleid worden deze zonder beperkingen uitgegeven. In de voorziene toekomstige situatie na 1 juli gaan deze echter ook op rood, omdat de congestiebeperkingen dan ook voor kleinverbruik aansluitingen gelden. Ook in het nieuwe ACM-kader vallen bedrijven buiten de prioritering.

Bestaande bedrijventerreinen

In de Omgevingsvisie heeft de gemeente de volgende ambities opgenomen voor de werklocaties:

'Als gemeente zorgen we ervoor dat de randvoorwaarden voor toekomstbestendige bedrijvigheid op orde zijn. Zo ondersteunen en faciliteren we de beweging naar innovatieve, circulaire bedrijfsvoering en de energietransitie bij ondernemers. Onderdeel hiervan is het nemen van maatregelen om te komen tot een gebalanceerd energiesysteem met minder netcongestie.' (Omgevingsvisie Olst-Wijhe, p.22)

Het advies is om in dit plan van aanpak netcongestie (hoofdstuk 4 van deze rapportage) concreet te maken hoe en wat de gemeente hieraan gaat doen, met welke rolneming.

#	Project/plan	Omvang (ha)	Huidige spelregels	Nieuwe spelregels
32	BT Meente-Noord in Olst	1,8		Behalve als voor 1 juli aansluiting geregeld is
33	BT Korenmolen Wesepe	1,8	Gereed	

Figuur 11 Impactanalyse bedrijventerreinen

2.7 Impactanalyse energietransitie

De energietransitie gaat gepaard met verregaande elektrificatie van Nederland. Fossiele brandstoffen voor verwarming en voor de aandrijving van motoren worden veelal vervangen door duurzame stroom. Deze stroom wordt voor een deel lokaal opgewekt via wind- en zonneparken. De energietransitie is voor zowel de invoeding als de afname van duurzame stroom afhankelijk van de transportcapaciteit van het stroomnet. Netcongestie, het gebrek aan transportcapaciteit op piekmomenten, is dus nadelig voor de energietransitie.

Deze impactanalyse gaat over de stroomtransportvraag van de energietransitie. Op basis daarvan beoordelen we welke activiteiten mogelijk zijn en welke niet. Bij de energietransitie zijn er veel mogelijkheden om door slim stroomgebruik piekbelasting te verminderen en te compenseren. Daarnaast is het mogelijk om door lokale opwek van stroom en het gebruiken daarvan de transportafstanden te verkleinen. In dit hoofdstuk analyseren we de impact van netcongestie op de energietransitie in twee delen: verduurzaming van de warmtevoorziening en duurzame stroomopwek. Deze impactanalyse is gericht op de impact van netcongestie op de realisatie van de plannen van de gemeente. We merken hierbij op dat deze analyse niet gaat over de gebruiksfase.

Warmte

Voor de warmtetransitie is de verwachting dat er in Olst-Wijhe vooral op individuele systemen wordt ingezet, in de vorm van (hybride) warmtepompen. Dit is bij bestaande bouw doorgaans mogelijk op de al aanwezige kleinverbruik aansluitingen, en is daarom geclassificeerd als groen. Er worden geen grootschalige warmtenetten gepland in Olst-Wijhe. Dit komt door een gebrek aan hoge woningdichtheid en geschikte warmtebronnen.

De gemeente ziet momenteel ook geen kansen voor restwarmte van grootschalige bedrijven. In het Warmteprogramma gemeente 2027-2036 wordt uitgewerkt wat de gemeente op het gebied van warmte gaat doen.

Het is denkbaar dat Olst-Wijhe kleinschalige warmtenetten (ringnetten) gaat realiseren, op basis van bodemlussen of aquathermie (verwachte ordergrootte: <10 of <100 aansluitingen). De haalbaarheid hiervan wordt momenteel onderzocht en is naar verwachting in Q1 2026 in beeld gebracht. Van belang is dat de pompen van eventuele warmtenetten stroom nodig hebben. In de huidige situatie krijgen ze die mits kleinverbruik. Anders niet. Onder de nieuwe spelregels krijgen warmtenetten ten behoeve van woningen voorrang. Klein- of grootverbruik maakt niet uit. Of de aansluiting daadwerkelijk wordt gegeven hangt af van de beschikbare capaciteit en van de andere prioritaire aanvragen, net als voor woningen.

Netbewuste nieuwbouw is goed voor het algemene belang voor het verminderen van de piekbelasting. Het vervelende is dat je er vooralsnog geen voorrang voor krijgt in het ACM kader. Daarom werken diverse provincies, met name Flevoland, Gelderland en Utrecht, aan een energietoets in de omgevingsverordening waarmee het provinciebreed wordt afgedwongen. De provincie Overijssel doet dit nog niet.

Het beeld op het onderdeel warmtevoorziening lijkt gunstig. Dit is misleidend. In de systematiek krijgen ontwikkelingen die ondanks netcongestie nog mogelijk zijn de kwalificatie groen. Dit betekent niet dat deze ontwikkelingen vanuit het oogpunt van netcongestie wenselijk zijn. Bij de verduurzaming van de warmtevoorziening is wat mogelijk is precies tegengesteld aan wat wenselijk is. De minst netbelastende oplossing, collectieve warmtenetten, wordt bemoeilijkt door netcongestie. De meest netbelastende oplossing, individuele 'domme' warmtepompen, niet. Een domme warmtepomp is een warmtepomp die zonder slimme sturing gewoon aan/uit werkt en niet automatisch optimaliseert voor comfort of energieverbruik. Nieuw rijksbeleid moet daar verandering in brengen, maar dat vergt tijd.

Duurzame stroomopwek

De impact van netcongestie op de gemeentelijke (of particuliere) plannen voor duurzame stroomopwek is groot. Elk opwekproject van enige omvang heeft een grootverbruik aansluiting nodig voor de invoeding van de opgewekte stroom op het net. Aanvragen komen op dit moment op de wachtlijst. Mocht er netcapaciteit beschikbaar komen, dan krijgt duurzame opwek geen voorrang. Noch onder de huidige regels, noch in het voorgestelde nieuwe prioriteringskader van de ACM.

Wind

Voor energieopwekking via wind zijn geen windturbines en windparken gepland in Olst-Wijhe. Wel zijn er in de Omgevingsvisie zoekgebieden vastgesteld. Onder de huidige regelgeving van de provincie zijn deze niet mogelijk, maar de gemeente houdt vast aan de ambitie op lange termijn. Windenergie is zowel onder de huidige als onder de nieuwe regels als rood gemarkeerd. Dit krijgt namelijk geen prioriteit voor een aansluiting. Ze gelden niet als congestieverzachters, omdat ze niet op afroep stroom kunnen leveren. Voor erfmolens geldt dat, als deze via een kleinverbruik aansluiting mogelijk zijn, deze onder de huidige regels nog mogelijk zijn, maar daarna geen prioriteit krijgen.

Zon

In onderstaand figuur zijn de zonneveldprojecten in Olst-Wijhe opgenomen. Een project is vergund en heeft een aansluiting inclusief transportovereenkomst. Onder het huidige provinciale beleid en de hernieuwde zonneladder van het Rijk geldt dat de overige zonneveldprojecten voorlopig onzeker zijn.

Zonnepark	Verwacht opgesteld vermogen	Verwachte jaarlijkse productie	Verwachte omvang	Status
Onder de Gelder	8 MWp	7 GWh/jaar	9 hectare	Vergund
Elshof	11 MWp	11 GWh/jaar	13 hectare	Nog niet vergund
Morgenlanden	11 MWp	11 GWh/jaar	12 hectare	Nog niet vergund
Den Nut	14 MWp	12 GWh/jaar	15 hectare	Nog niet vergund
Middelerstraat	11 MWp	10 GWh/jaar	12 hectare	Nog niet vergund

Figuur 12 Zonneveldprojecten in Olst-Wijhe

In het algemeen kan gesteld worden dat alle zonninstallaties waarvoor een nieuwe grootverbruik aansluiting nodig is, op dit moment niet mogelijk zijn. De grens tussen klein- en grootverbruik ligt ongeveer bij een piekvermogen van 100 kW. Dat zijn circa 250 moderne panelen. Let wel: de capaciteitsgrens van de grootste kleinverbruik aansluiting is maximaal 55,2 kW. Het piekvermogen tussen de 55,2 en 100 kW wordt afgetopt, zodat de grotere installatie op de kleinverbruik omvormer past. Over een langere periode levert dit het beste rendement op, zeker in combinatie met maatregelen als het oost-west plaatsen van de panelen en batterijopslag. Het is raadzaam om het technische plan eerst voor te leggen aan de netbeheerder alvorens een aansluiting aan te vragen.

De gemeente Olst-Wijhe heeft in bestuursakkoord 2022-2026 vastgesteld dat ze koploper wil zijn met zon op dak. Ook zijn er plannen voor zonnepanelen op het dak van het gemeentehuis, mogelijk in combinatie met een overdekt parkeerterrein waarop zonnepanelen worden geplaatst. De gemeente onderzoekt momenteel de mogelijkheden.

We classificeren grootschalige zon op bedrijfsdaken en op parkeerplaatsen met grootverbruik aansluitingen de huidige situatie als rood. Ook in de nieuwe situatie per 1 juli, met mogelijk één wachtlijst voor grote en kleine aanvragen, is de impact rood. Zonninstallaties krijgen geen prioriteit. Kleinschalig zon op dak voor particulieren en kleinere bedrijfsdaken is groen onder huidige en nieuwe spelregels, ervan uit gaande dat deze binnen de bestaande aansluitingen passen.

Congestieverzachters

Door energie op te slaan ten tijde van opwekpieken en weer terug te leveren bij een afnamepiek kan de congestie op het net worden beperkt. Een dergelijke zogenaamde congestieverzachter krijgt in de ACM-systematiek voorrang op een aansluiting, en kan bij bepaalde capaciteitsbeperkende contractvormen buiten de wachtrij om worden aangesloten. Deze oplossing is daarom als groen gemarkeerd.

Project	Huidige spelregels	Nieuwe spelregels
Warmtetransitie, van het gas af		
Warmtenet, ten behoeve van woningen		
Windturbines		In ACM-kader geen congestieverzachter
Erfmolens (kleinverbruik)		
Zonneveld vergund (indien inclusief transport ovk)		
Zonnevelden nog niet vergund		
Zon op dak grootschalig		
Zon op dak kleinschalig		
Congestieverzachters		

Figuur 13 Impactanalyse energietransitie

2.8 Impactanalyse mobiliteit

Laadvisie elektrisch vervoer

De gemeente Olst-Wijhe wil met de laadvisie elektrisch rijden faciliteren en voorkomen dat een gebrek aan laadinfrastructuur als drempel wordt gezien voor de overgang naar elektrisch rijden. Deze laadvisie dient ter vervanging van voorgaand beleid en gaat nader in op de visie op en de invulling van elektrisch rijden in Olst-Wijhe. Om in 2025 in de laadbehoefte van elektrische personenauto's te voorzien zijn in Olst-Wijhe ongeveer 159 openbare laadpunten nodig. In 2030 en 2035 zijn dit er respectievelijk circa 288 en 524. Dit houdt in dat er in 2025 zo'n 80 laadpalen geplaatst zouden moeten worden, in 2030 zijn dit er zo'n 144 en in 2035 zelfs 262. Een laadpaal heeft namelijk twee laadpunten per stuk.

Laadvoorzieningen voor elektrische voertuigen zorgen in de prognoses van de netbeheerders voor een grote netbelasting en zijn daarmee net als warmtepompen een belangrijke factor in het instellen van een wachtrij voor nieuwe grootverbruik aansluitingen. Laadvoorzieningen zijn er in verschillende vormen:

- Laadpalen voor personenauto's en bestelwagens:
 - Privaat / thuis
 - Publiek / op straat
 - Semi-publiek / bij tankstations, parkeergarages etc.
- Laadvoorzieningen voor vrachtwagens:
 - Privaat / op depot
 - Publiek of semi-publiek / laadpleinen op bedrijventerreinen
 - Semi-publiek / bij tankstations, parkeergarages etc.
- Publieke fietsoplaadpunten

Gewone laadpalen, privaat of (semi-)publiek, passen op een kleinverbruik aansluiting. Deze zijn op dit moment nog verkrijgbaar. Voor laadvoorzieningen van vier of meer laadpalen en voor de meeste snelladers is een grootverbruik

aansluiting nodig. Deze zijn op dit moment niet verkrijgbaar. Aanvragers komen op een wachtlijst. Mocht er capaciteit beschikbaar komen, dan krijgen laadvoorzieningen geen voorrang.

Net als voor warmtepompen werkt de Rijksoverheid aan de introductie van slimme, aanstuurbare laadpalen die op piekmomenten afschakelen en het stroomnet minder of niet belasten. Technisch zijn veel laadpalen hier al geschikt voor. Voor de realisatie moeten nog enkele juridische en financiële hobbels worden genomen. De verwachting is dat de uitrol in 2026 start. Als deze slaagt, dan kunnen de prognoses van toekomstige netbelasting van de netbeheerders flink omlaag. Let wel: ook slimme, aanstuurbare laadpleinen en snelladers krijgen onder de huidige regels geen grootverbruik aansluiting, ondanks dat ze niet of slechts beperkt bijdragen aan de piekbelasting van het stroomnet.

In de voorgenomen nieuwe regelgeving na 1 januari krijgen laadvoorzieningen geen voorrang voor een *volledige* stroomaansluiting, groot noch klein. ACM en de netbeheerders doen de aanname dat voor laadpalen zogenaamde capaciteitsbeperkende contracten kunnen worden afgesloten. Onder deze contracten kan de stroomlevering bij piekbelasting op het net worden verminderd of gestopt. Slimme laadpalen, die afschakelen bij hoge netbelasting, zouden met deze contracten alsnog op het net aangesloten kunnen worden. Gezien de onzekerheden classificeren wij de nieuwe situatie als oranje.

In 2025 worden in Olst-Wijhe circa 80 publieke laadpalen geplaatst. Onder het huidige kader is dat geen probleem en zijn ze aangemerkt als groen. De laadpalen die vanaf 2026 geplaatst moeten worden onder het nieuwe kader is het onzeker en dus oranje. Indien de gemeente dit wil, is het ook mogelijk publieke fietsoplaadpunten te realiseren met een kleinverbruik aansluiting. In huidige situatie classificeren we dit als groen, met de nieuwe regels als oranje.

Laadplein Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Voor de werkzaamheden van de dijkversterkingsoperatie in Olst-Wijhe is tijdelijk maar langdurig een grootschalig laadplein nodig. De exacte locatie en specificaties zijn nog niet helder. Voor het laadplein is nog geen transportcapaciteit aangevraagd. Die zal niet worden gegeven via een normaal contract, want dat is grootverbruik en krijgt geen voorrang. Een alternatief is een tijdsduurbeperkt contract. Dit is afhankelijk van de behoefte van de aannemer en beleid van de netbeheerder. Dat wordt op dit moment ontwikkeld. We classificeren het laadplein als oranje. Naast een laadplein in of nabij gemeente Olst-Wijhe, komt er ook een grootschalig laadplein in het grondgebied van gemeente Zwolle.

Project	Soort aansluiting	Huidige spelregels	Nieuwe spelregels
Publieke laadpalen gereed 2025 (GO-RAL) (x80)	KV		
Publieke laadpalen gereed 2030 (x144)	KV		
Publieke laadpalen gereed 2035(x262)	KV		
Wens publieke fiets oplaadpunten	KV		
Laadplein HWBP	GV		

Figuur 14 Impactanalyse mobiliteit

2.9 Conclusie impactanalyse totaal

Het totaalbeeld dat uit deze impactanalyse per thema naar boven komt is zorgwekkend. Veel geplande projecten in Olst-Wijhe worden gehinderd door netcongestie. De hinder is het grootst bij de thema's bedrijventerreinen en grootschalige stroomopwek.

Thema	Huidige spelregels	Nieuwe spelregels
Woningbouw	Groen	Geel
Maatschappelijk vastgoed	Groen	Groen
Bedrijventerreinen	Rood	Rood
Energietransitie: warmte	Groen	Groen
Energietransitie: grootschalige opwek	Rood	Rood
Energietransitie: kleinschalige opwek	Groen	Exclusief erfmolens (rood)
Mobiliteit	Groen	Geel

Figuur 15 Impactanalyse totaal

3. Oplossingen en handelingsperspectief

3.1 Inleiding

Netcongestie is een transportprobleem. Er is voldoende stroom, maar het transportnetwerk is te krap bemeten om de stroom op elk gewenst moment in elke gewenste hoeveelheid op elke gewenste plaats te krijgen. Zo waren we het gewend, maar zo is het nu niet en zo zal het ook niet meer worden. De transportproblemen doen zich voor op piekmomenten voor zowel invoeding als afname van stroom. Deze piekmomenten hangen samen met het weer. Voor invoeding zijn het de momenten dat de zon schijnt en zonnepanelen volop stroom leveren. Dat is met name op zonnige, niet al te hete dagen in het voorjaar, rond het middaguur. Voor afname zijn de piekmomenten in de winter. In de ochtend, als iedereen gaat douchen en bedrijven opstarten. Maar vooral 's avonds tussen 16.00 en 21.00, als Nederland thuiskomt en de elektrische auto aan de lader koppelt, de verwarming / warmtepomp aanzet en eten kookt op de inductieplaat. De oplossingen voor netcongestie zijn dan ook gericht op het vergroten van de transportcapaciteit en het verminderen van de piekvraag naar transportcapaciteit.

3.2 Vergroten transportcapaciteit

Het vergroten van de transportcapaciteit kan op twee manieren:

- Uitbreiding van het netwerk
- Meer halen uit het bestaande netwerk

De netbeheerders investeren de komende jaren miljarden in de uitbreiding van het stroomnetwerk, zowel op laag-, midden- als hoogspanningsniveau. Dit zal netcongestie verminderen. Maar de verwachting is dat schaarste aan transportcapaciteit op piekmomenten zal blijven bestaan. Uitbreiding van het netwerk alleen is dus niet genoeg om netcongestie te beheersen.

TenneT stelt in het [congestieonderzoek Overijssel](#) van 15 mei 2025 dat de transportcapaciteit van het sub-deelnet Zwolle-Hessenweg, waar Olst-Wijhe onder valt, vanaf 2032 uitgebreid zal zijn. In het nieuwe investeringsplan (zie hoofdstuk 1 van deze rapportage) wordt duidelijk dat de planning schuift naar

2034. Dit komt overeen met een congestieduur van 9 jaar. TenneT heeft bij zijn huidige projecten grote moeite om de planningen te halen. Het is dus goed mogelijk dat de uitbreiding later dan 2034 klaar is.

Aan de andere kant heeft het Kabinet april dit jaar [maatregelen](#) gepresenteerd voor versnelling van de uitbreiding van het stroomnet. Dit in aanvulling op de bestaande inspanningen vanuit de actielijn 'sneller bouwen' van het [Landelijk Actieprogramma Netcongestie](#). De hoop is dat deze maatregelen de realisatietermijnen van nieuwe projecten met 50 tot 70% kunnen verkorten, en van lopende projecten met 20% (bron ministerie KGG). Een volledig nieuw hoogspanningsstation of -tracé zou in 5,5 jaar moeten worden gerealiseerd in plaats van de huidige 11,5 jaar.

In de tussentijd nemen netbeheerders maatregelen om de transportcapaciteit van het huidige netwerk te vergroten. Denk aan het zwaarder belasten van hoogspanningslijnen op koude dagen, het vervangen van zwakke schakels op een nettracé zodat de capaciteit van het hele tracé omhoog gaat, en het opzoeken van de belastbaarheidsgrenzen van componenten. Deze maatregelen kunnen een forse capaciteitswinst opleveren, maar kunnen ook leiden tot snellere slijtage van componenten en het risico op storingen vergroten.

Gemeenten kunnen bijdragen aan versnelling van de uitbreiding van elektriciteitsinfrastructuur door het faciliteren van de netbeheerders met efficiënte ruimtelijke procedures, goede samenwerking en procesmatige afstemming.

3.3 Verminderen piekbelasting

Het verminderen van piekbelasting werd eerder gezien als korte termijninspanning om de gevolgen van netcongestie te beperken, in afwachting van de uitbreiding van het stroomnet. Inmiddels is de ervaring dat de realisatie van maatregelen voor spreiding van het stroomgebruik zonder uitzondering ingewikkeld is en jaren duurt. Tegelijk is het inzicht ontstaan dat deze maatregelen niet tijdelijk, maar permanent zullen zijn, omdat netcongestie niet op te lossen is met uitbreiding van het netwerk alleen. Zoals files ook niet verdwijnen na uitbreiding van het wegennet.

Het landelijk actieprogramma netcongestie werkt onder de actielijn 'beter benutten' aan [tientallen acties](#) om de piekbelasting van het stroomnetwerk te verminderen. Veel maatregelen liggen op rijksniveau, zoals het aanpassen van de tariefstructuur en het ontwikkelen van nieuwe contractvormen. Deze zijn vaak randvoorwaardelijk voor acties op lokaal niveau, zoals de beïnvloeding van stroomgebruik door bewoners en de realisatie van energy hubs.

Een complicatie bij de aanpak van netcongestie is dat meerdere oplossingen voor het verminderen van piekbelasting gebaseerd zijn op de beschikbaarheid van kleinverbruik aansluitingen en de capaciteitsreservering voor woningen door de netbeheerders. Als deze met de nieuwe regelgeving per 1 januari 2026 wegvallen, valt ook de basis weg onder deze oplossingen. Bijvoorbeeld het terugbrengen van het aansluitvermogen van een schoolgebouw van groot- naar kleinverbruik loont dan niet meer.

Het project Lokaal Energie Netbewust Delen is een pilot waarin inwoners, bedrijven en gemeenten in Olst Wijhe en Raalte lokaal opgewekte duurzame stroom binnen een energiegemeenschap met elkaar delen en slim afstemmen op momenten van opwek. De pilot onderzoekt hoe dit lokaal energiedelen technisch, juridisch en organisatorisch werkt, inclusief experimenten met variabele netwerktarieven. Het project wil het elektriciteitsnet ontlasten door op het laagspanningsnet te blijven. De opgedane kennis moet leiden tot een praktisch werkend energiedeelmodel en een blauwdruk voor toekomstige energiegemeenschappen in Nederland

3.4 Handelingsperspectief gemeente Olst-Wijhe

Nieuwbouw van woningen en maatschappelijk vastgoed

De gemeente kan niet sturen op de beschikbare netcapaciteit voor nieuwbouw. Wel op de netbelasting van nieuwbouw, op de volgende manieren:

- Toepassing van [netbewuste nieuwbouw](#). Dit concept is in ontwikkeling. De gemeente kan in tenders marktpartijen uitdagen projecten zo netbewust mogelijk te ontwerpen, met een zo laag mogelijke netbelasting in de gebruiksfase. Als netbewuste nieuwbouw de standaard is, kunnen met de beperkte netcapaciteit meer woningen worden aangesloten dan bij traditionele nieuwbouw. Netbewuste bouw levert vooralsnog geen voorrang op in het prioriteringskader van de ACM. Verschillende overheden werken aan sturing op netbewuste nieuwbouw via het omgevingsrecht. Dit is nog in de ontwerpfase.
- Toepassing van batterijen: mits anticongestiecyclisch ingezet dragen batterijen bij aan de verzachting van netcongestie. Ze zijn vooral geschikt voor het balanceren van piekperiodes tot circa 4 uur, niet voor de langere pieken van 8 tot 12 uur op het hoogspanningsnet.

Bedrijventerreinen

- Als er geen nieuwe aansluitcapaciteit is op een bedrijventerrein, dan kan het een oplossing zijn om de bestaande aansluitcapaciteit onderling slimmer te verdelen. In een energy hub worden opwek, opslag en verbruik van energie gebalanceerd door een energie management systeem. Op veel plekken in het land wordt hieraan gewerkt. Het is een veelbelovende, maar geen makkelijke oplossing. Dit vereist samenwerking en goede randvoorwaarden, zoals de beschikbaarheid van een werkbaar groepscontract. De gemeente kan energy hubs faciliteren door met name de samenwerking op bedrijventerreinen te helpen organiseren. De provincie kan dit ondersteunen vanuit haar programma voor energy hubs.

- Veel bedrijven nemen zelf maatregelen om netcongestie te beheersen, bijvoorbeeld door plaatsing van batterijen of aggregaten. De gemeente kan hier (beperkt) op sturen via haar omgevingsbeleid. Een voorbeeld is [Afwegingskader Batterijopslag | RES West-Brabant](#). Gemeente Zwolle maakt momenteel ook zulk beleid.
- Voor batterijen is het belangrijk dat deze congestieverzachtend worden ingezet, en niet congestieversterkend. Voor afnamecongestie: opladen tijdens daluren als de netbelasting laag is, ontladen tijdens piekuren als de netbelasting hoog is. Hier kan de gemeente niet op sturen, dit is aan de netbeheerder.
- Netcongestie maakt de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein zeer moeilijk. Dit kan alleen als ter plekke stroom wordt opgewekt. In het land zijn een aantal initiatieven waarbij een energy hub of energie-eiland met zowel duurzame als fossiele stroomopwek de omliggende bedrijven van energie voorziet. Het verst gevorderde voorbeeld is [bedrijventerrein Medel bij Tiel](#).

Energietransitie

- De warmtetransitie is een taak van de gemeente. Gemeenten kunnen sturen op netbewuste collectieve oplossingen zoals warmtenetten. Deze zijn in Olst-Wijhe momenteel niet aan de orde. Daarnaast kan de gemeente de toepassing van 'domme' netbelastende installaties, zoals de huidige warmtepompen, ontmoedigen en de toepassing van slimme, netbewuste installaties stimuleren. In principe kan ieder groot apparaat in huis slim gemaakt worden en vervolgens aangestuurd laten worden door een energie managementsysteem. In de praktijk wordt nu geëxperimenteerd met warmtepomp, thuisbatterij, pv-installatie en laadpunt. Het rijk heeft de belangrijkste knoppen in handen voor regelgeving en subsidiëring. De gemeente kan in haar communicatie wel haar voorkeur aangeven voor netbewuste warmteoplossingen zoals hybride warmtepompen.

- Voor lokale duurzame stroomopwek geldt als vuistregel dat zonne-energie congestieversterkend werkt en windenergie congestieverzachtend. Windmolens leveren namelijk vaak stroom tijdens vraagpieken in de winter. Vanuit netcongestie geredeneerd zou de gemeente daarom lokale stroomopwek met windturbines moeten stimuleren, met name bij bedrijventerreinen. Let wel: windenergie is een congestieoplossing voor de lange termijn. Ten eerste omdat de plaatsing van windturbines circa 10 jaar duurt. Ten tweede omdat windturbines in het ACM-kader geen voorrang krijgen op een aansluiting.
- Een batterij helpt de druk op het lokale elektriciteitsnet te verminderen als deze zich oplaadt met duurzame energie uit zon en wind als het net vol zit en ontladst – oftewel stroom terug levert – als de vraag naar stroom groot is. Als een batterij het tegenovergestelde doet, dan vergroot hij juist de druk op het stroomnet. Netbeheerders willen daarom kunnen sturen op de inzet van batterijen. Dat kan voor grote batterijen met een capaciteitssturingscontract (CSC). De ACM werkt aan de benodigde codewijziging voor de inzet hiervan.
- Ook de slimme inzet van thuisbatterijen kan de druk op het stroomnet verlagen. Netbeheerder Stedin bereikte bij een kleine proef in Zeeland piekreducties van gemiddeld 12,5% voor de invoeding van zonnestroom en 20% voor de afname van stroom. NL Flex, het samenwerkingsverband van de drie regionale netbeheerders en marktpartijen in de energie, doet deze winter een grotere proef met congestiemanagement via thuisbatterijen. Belangrijke kanttekening bij de inzet van batterijen als congestieverzachter is dat deze vooral kansrijk is op lagere netvlakken.

Mobiliteit

- Slim laden is een netbewuste manier van elektrificatie van transport. Slimme laadpalen geven minder of geen stroom door op piektijden. Als de piek voorbij is laden ze weer op vol vermogen. Technisch is dit eenvoudig realiseerbaar, zowel op publieke als private laadpalen. De

uitdaging zit in de contractafspraken van de concessiehouder of eigenaar van de laadpalen met de netbeheerder, en in de financiering van de inkomstenderving voor de concessiehouder of eigenaar. Oplossingen hiervoor zijn in ontwikkeling, maar nog niet standaard beschikbaar.

3.5 Financiële en personele aspecten

Netcongestie zorgt voor vertraging voor een deel van de ruimtelijke projecten van de gemeente. Vertraging van nieuwe ontwikkelingen, zowel woonprojecten als werklocaties, kan financiële gevolgen hebben voor de gemeente. Op dit moment is dit in Olst-Wijhe voor de woningbouwprojecten op korte termijn nog niet aan de orde, omdat deze in merendeel in een vergaand stadium zijn. Dit geldt niet voor de woningbouwprojecten na 2034, op de langere termijn.

Een globale analyse wijst uit dat een stop op de uitgifte van grotere bedrijfskavels tot 2034 (15 hectare nieuw bedrijventerrein Wesepe), vanwege de wachtrij voor nieuwe grootverbruik aansluitingen, kan leiden tot een negatief effect op de betreffende gemeentelijke grondexploitaties. De kostenposten zijn extra plan- en beheerskosten en extra rentelasten.

Omdat de nieuwe binnensportaccommodatie in Wesepe waarschijnlijk vertraagt, zullen de bestaande binnensportaccommodatie(s) in de gemeente langer gebruikt moeten worden. Dit heeft dus effect op de exploitatie en onderhoudskosten van deze bestaand sportvoorziening(en).

Mochten aanvullende maatregelen nodig zijn op het gebied van energie-infrastructuur, zoals de plaatsing van batterijen en/of generatoren, dan hebben deze mogelijk een negatief effect op de grondprijs en daarmee op de begroting van de gemeente.

Het is mogelijk dat eventuele meerkosten voor netbewuste nieuwbouw effect hebben op de grondprijs. Bij maatschappelijk vastgoed is de gemeente verantwoordelijk voor eventuele aanvullende investeringen in netbewuste maatregelen.

Een ander aandachtspunt is vergunningverlening. Eventuele vertraging van nieuwbouwprojecten betekent minder vergunningaanvragen en dus een daling in de legesinkomsten.

Tot slot kan netcongestie aanleiding zijn tot extra personele inzet voor energieadvies bij ontwikkelprojecten in maatschappelijk vastgoed, werklocaties en woonlocaties. Dit zal tot hogere kosten leiden voor de gemeente en/of voor de ontwikkelende partij.

3.6 Conclusie

De gemeente beschikt niet over het instrumentarium om netcongestie op te lossen. Maar ze kan op onderdelen de impact wel verzachten en bij de planning en uitvoering van haar projecten rekening houden met de uitvoerbaarheid met het oog op netcongestie en duurzaamheidsambities.

4. Plan van aanpak

4.1 Inleiding

De conclusies van de impactanalyse (hoofdstuk 2), het handelingsperspectief van de gemeente (hoofdstuk 3) en de werksessies met de gemeente op 8 oktober en 3 november hebben we vertaald naar een plan van aanpak. Hieronder gaan we per thema in op de concrete acties die de gemeente kan uitvoeren, om zo goed mogelijk ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te blijven maken, in relatie tot netcongestie.

4.2 Acties per thema

Organisatie

- Netcongestie zal in Olst-Wijhe nog minstens 9 jaar van invloed zijn op nieuwe plannen en projecten. We raden de gemeente aan zich hierop te organiseren. We adviseren per thema uit deze rapportage een collega verantwoordelijk te stellen voor de communicatie over netcongestie met initiatiefnemers, het bijhouden van ontwikkelingen en afstemmen met collega's en het informeren van portefeuillehouders van ieder thema. Verder is het verstandig om bijvoorbeeld eens per kwartaal bij elkaar te komen om de stand van zaken rondom netcongestie en gemeentelijke plannen en projecten te bespreken.
- Ook raden we de gemeente aan het proces rond het nieuwe ACM prioriteringskader nauwgezet te volgen en de voorbereiding op de invoering af te stemmen met de buurgemeenten, om onderlinge concurrentie voor eventuele beschikbare netcapaciteit te voorkomen.

Communicatie en bewustwording

Op landelijk niveau communiceert het Rijk, op regionaal niveau de netbeheerder Enexis met inwoners over netcongestie en duurzaamheid.

- Communiceer op gemeentelijk niveau met initiatiefnemers van ruimtelijke plannen en projecten over de beperkingen van netcongestie. Neem daarin aanbevelingen en oplossingen uit deze rapportage mee.

Uitbreiding netinfrastructuur

Hoogspanning (TenneT)

- Houd vinger aan de pols bij TenneT over voortgang en planning van de uitbreiding van het net. Doe dit ambtelijk en waar nodig bestuurlijk met buurgemeenten en/of de RES partners. Met name met de gemeente(n) waar de fysieke maatregelen gepland zijn, het is hun verantwoordelijkheid dit te faciliteren.

Midden- en laagspanning (Enexis)

- Olst-Wijhe is bevoegd gezag voor de vergunningverlening voor werkzaamheden aan het laagspanningsnet in het kader van de buurtaanpak van Enexis. Hiervoor is de samenwerking gestart. Trek hierbij nadrukkelijk samen met Enexis op.
- Leg lange termijn plannen en projecten naast die van Enexis (incl de zoekcirkels van Enexis), zodat het energiesysteem en de ruimtelijke plannen van de gemeente in de toekomst op elkaar aansluiten. Informeer Enexis actief over de gemeentelijke plannen. Voor de langere termijn kan dit met de Businesspartner van Enexis. Voor de buurtaanpak kan dit met de betreffende Omgevingsmanager van Enexis.
- De gemeente heeft structureel overleg met netbeheerder Enexis over uitbreiding van de infrastructuur, met name de buurtaanpak. Wij adviseren om de aansluitstatus van nieuwbouwprojecten aan de agenda van dit overleg toe te voegen. Samen met de netbeheerder kunnen strategische keuzes worden gemaakt over de prioritering van projecten bij het beschikbaar komen van netcapaciteit.
- Stel samen de meest geschikte overlegvorm vast en organiseer dit structureel. Voor de hand liggend is het pocketoverleg per verzorgingsgebied van TenneT dat wordt georganiseerd via de provincie.

Woningbouw en maatschappelijk vastgoed

Voor woningbouw verslechtert de congestiesituatie mogelijk onder de nieuwe spelregels vanaf 1 januari 2026, voor maatschappelijk vastgoed blijft de situatie onzeker. De ACM, netbeheerders en het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) werken aan een soepele overgang van het huidige naar het nieuwe systeem. Op dit moment weten we niet hoe deze wordt vormgegeven. We adviseren de gemeente dan ook om:

- Breng de gemeentelijke prioriteringslijst zo snel als mogelijk richting uitvoering. Vraag voor zoveel mogelijk projecten (kleinverbruik)aansluitingen aan bij Enexis onder de huidige spelregels, die waarschijnlijk tot medio 2026 blijven gelden.
- Voor projecten die nog niet aan de voorwaarden voor een aanvraag voldoen, een aanvraag voor de nieuwe wachtlijst en een [prioriteringsverzoek](#) voor te bereiden, vooruitlopend op nieuwe regelgeving.
- Bepaal intern een prioriteitsvolgorde voor de geplande nieuwbouwprojecten, voor het geval de volgorde van aanmelding bij de netbeheerder relevant wordt voor het toekennen van een aansluiting.
- Maak (bestuurlijke) keuzes over het ambitieniveau t.a.v. netbewuste nieuwbouw, met name voor de woningbouwprojecten na 2032.
- Ga in gesprek met woningcorporaties en schoolbesturen over de beperkingen van netcongestie voor toekomstige renovatie-uitbreidings- en verduurzamingsplannen.
- Netbewuste nieuwbouw zorgt voor een lagere toename van de netbelasting dan traditionele nieuwbouw. Het is daarmee in het algemeen belang, maar levert geen garantie op voor een aansluiting. We zien een ontwikkeling richting stimulering van netbewuste nieuwbouw via het omgevingsrecht. We adviseren de gemeente Olst-Wijhe deze ontwikkeling te volgen, al dan niet via de VNG.
- Voor maatschappelijk vastgoed is de gemeente zelf opdrachtgever. We adviseren om al in de verkenningsfase van een project aandacht te besteden aan het ontwerp van een netbewust energiesysteem.

Bedrijven

Bedrijven staan niet in het ACM prioriteringskader. Dit betekent dat ze tot 2032 moeten wachten op transportcapaciteit voor stroom, tenzij voor die tijd veel extra aansluitcapaciteit wordt gevonden op het bestaande stroomnet. Deze kans is klein. De enige oplossingsmogelijkheden buiten netuitbreiding om zijn herverdeling van de bestaande aansluitcapaciteit op een bedrijventerrein, en lokale opwek van stroom. We adviseren de gemeente:

Bestaande bedrijventerreinen

- Onderzoek of een energyhub, of het delen van energie tussen bedrijven mogelijk is.
- Overweeg aan te sluiten bij het [living lab smart energy hubs](#) van Oost NL zodat de kennis uit de lopende energy hub-projecten in de regio toegepast kan worden in Olst-Wijhe.
- Verzoek de omgevingsdienst om intensievere handhaving op de wet milieubeheer, die ziet op energie-efficiency bij bedrijven.
- Ga in gesprek met logistieke bedrijven en andere bedrijven met een groot wagenpark over de elektrificatie van hun voertuigen. Informeer deze bedrijven over de beperkingen voor nieuwe laadvoorzieningen door netcongestie, laat ze nagaan of hun huidige transportovereenkomst met Enexis volstaat.

Nieuw(e) bedrijventerrein

- Besluit of het nieuwe bedrijventerrein voor 2032 of na 2034 gerealiseerd moet worden.
 - Neem hierin mee dat een nieuw bedrijventerrein voor 2034 een eigen stroomopwekking op lokaal niveau vraagt.
- Stel een energieplan op voor het nieuw te ontwikkelen bedrijventerrein, op basis van semi-zelfvoorzienendheid.

Energietransitie

'Domme' volledig elektrische warmtepompen leveren een grote bijdrage aan de toename van de netbelasting. Hoewel de gemeente verantwoordelijk is voor de warmtetransitie, kan ze niet sturen op de installatiekeuzes van huishoudens van bestaande woningen. Ze kan deze wel beïnvloeden. We adviseren de gemeente om;

- In het warmteprogramma voor de komende tien jaar geen volledig elektrische oplossingen op te nemen, maar hybride alternatieven;
- In de communicatie naar bewoners via het energieloket Olst-Wijhe de installatie van 'domme' volledig elektrische warmtepompen te ontmoedigen, en die van hybride warmtepompen te stimuleren.

Collectieve warmteoplossingen zijn over het algemeen minder netbelastend dan individuele.

- We adviseren de gemeente om bij de meer grootschalige nieuwbouwprojecten te sturen op collectieve warmteoplossingen en warmtebuffering of -opslag.
- Een verkenning te starten naar de mogelijkheden van het benutten van lokale warmtebronnen zoals aquathermie en bodemwarmte.

Voor duurzame stroomopwekking geldt dat lokale windenergie een goede oplossing is voor afnamecongestie in de wintermaanden. Helaas uit zich dit niet in voorrang op een aansluiting op het stroomnet, omdat de stroom van windturbines niet op afroep beschikbaar is. We adviseren de gemeente:

- Te verkennen of uitbreiding van de lokale stroomproductie met windturbines op de langere termijn mogelijk en gewenst is, om na 2034 aan de lokale (piek)stroomvraag te voldoen.
- Voor wind- en zonneprojecten met kleinverbruik aansluitingen deze voor 1 juli 2026 aan te vragen

De gemeente is vergunningverlener voor grotere batterijopstellingen. Een aantal provincies en regio's heeft hiervoor een afwegings- of plaatsingskader

ontwikkeld. Dat van de [RES-regio West Brabant](#) verdient navolging. We adviseren de gemeente Olst-Wijhe

- Dit te agenderen in de RES-regio West Overijssel.

Voor slimme thuisystemen met batterijopslag start deze winter een pilot vanuit het samenwerkingsverband NL Flex. Op dit vlak ligt voorlopig geen rol van de gemeente Olst-Wijhe.

Mobiliteit

De gemeente Olst-Wijhe heeft een beperkte rol in de elektrificatie van vervoer. Publieke laadpalen worden in regionaal verband aanbesteed.

- De gemeente Olst-Wijhe kan haar positie binnen de Regionale Aanpak Laadinfrastructuur Gelderland Overijssel (GO-RAL) gebruiken om de introductie van slim laden op publieke laadpalen te versnellen.
- Rol de laadstrategie van de gemeente uit, realiseer de oplaadpunten, neem dit als project op, op de prioriteringslijst. Neem in de actualisatie van de laadstrategie desgewenst ook fietsoplaadpunten mee.
- Logistiek laden: zie onder kopje bedrijven.

Voor slim thuisladen is een pilot gestart door de regionale netbeheerders en grote energieleveranciers. Gemeenten spelen hier geen rol in. Bij logistiek laden speelt de gemeente alleen een rol als de laadvoorzieningen in de openbare ruimte worden gepland. In Olst-Wijhe is dit niet aan de orde.

4.3 Samenvatting mogelijke acties

In onderstaande tabel is in één overzicht weergegeven wat de gemeente samenvattend kan doen om de effecten van netcongestie te verzachten. Dit is uitgesplitst per thema. Het gaat om een korte versie van de volledige acties uit paragraaf 4.2.

THEMA	ORGANISATIE	COMMUNICATIE	UITBREIDING NETINFRASTRUCTUUR	WONINGBOUW EN MAATSCHAPPELIJK VASTGOED	BEDRIJVEN	ENERGIETRANSITIE	MOBILITEIT
ACTIES GEMEENTE	<ul style="list-style-type: none"> - Maak per thema een collega verantwoordelijk maken voor communicatie met initiatiefnemers - Kom ieder kwartaal met deze collega's samen om netcongestie en ruimtelijke plannen te bespreken - Volg de ontwikkelingen van het ACM kader op de voet volgen en bespreek deze met buurgemeenten 	<ul style="list-style-type: none"> - Communiceer op gemeentelijk niveau met initiatiefnemers van ruimtelijke plannen en projecten over de beperkingen van netcongestie 	<ul style="list-style-type: none"> - Houd vinger aan de pols bij TenneT over voortgang en planning van de uitbreiding van het net - Trek samen op met Enexis: leg lange termijn plannen en projecten naast die van Enexis, zodat het energiesysteem en de ruimtelijke plannen van de gemeente in de toekomst op elkaar aansluiten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Breng de gemeentelijke prioriteringslijst zo snel als mogelijk richting uitvoering - Voer de overige acties uit paragraaf 4.2 ook uit 	<ul style="list-style-type: none"> - Onderzoek of een energyhub, of het delen van energie tussen bedrijven mogelijk is. 	<ul style="list-style-type: none"> - Neem in het warmteprogramma voor de komende tien jaar geen volledig elektrische oplossingen op, maar hybride alternatieven - Stuur bij de meer grootschalige nieuwbouwprojecten op collectieve warmteoplossingen en warmtebuffering of -opslag. - Verken of uitbreiding van de lokale stroomproductie met windturbines op de langere termijn mogelijk en gewenst is, om na 2034 aan de lokale (piek)stroomvraag te voldoen. - Vraag voor wind- en zonneprojecten met kleinverbruik aansluitingen aan voor 1 juli 2026 	<ul style="list-style-type: none"> - Gebruik de positie binnen de Regionale Aanpak Laadinfrastructuur Gelderland Overijssel (GO-RAL) om de introductie van slim laden op publieke laadpalen te versnellen. - Rol de laadstrategie van de gemeente uit, realiseer de oplaadpunten, neem dit als project op, op de prioriteringslijst. - Neem in de actualisatie van de laadstrategie desgewenst ook fietsoplaadpunten mee.

COLOFON

Opdrachtgever

Gemeente Olst-Wijhe

Auteurs

Gábor Oolthuis

Kasper van de Langenberg

